

mentu — Zbawca i Stwórca (M. Filipiak), Stary Testament o Bogu jedynym, transcendentnym i osobowym (L. Stachowiak), Zbawiciel zapowiedziany — Sługa Pański (J. Homerski), Psalmi podstawą nowotestamentalnej nauki o bojaźni Bożej (St. Łach), Bóg Ewangelii (J. Kudasiewicz), Ewangelia Jezusa Chrystusa (J. Szłaga), Ewangelie o Jezusie Chrystusie (F. Gryglewicz), Jezus Chrystus — centrum Ewangelii Pawłowej (H. Langkammer).

W trzeciej części książki został pomieszczony artykuł ks. A. Troniny *Dwadzieścia lat Szkoły Biblijnej KUL (1956—1976)* będący kontynuacją pracy ks. F. Gryglewicza *Pięćdziesiąt lat sekcji biblijnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, RTK 15 (1968) z. 1. Racją, dla której umieszczono ten artykuł — odbiegający przecież tematycznie od całości pracy — było zorganizowanie V Tygodnia Biblijnego w dwudziestą rocznicę istnienia Szkoły Biblijnej KUL, co stało się nie bez pomocy i życzliwości Prymasa Tysiąclecia, Stefana kardynała Wyszyńskiego, o czym przypomina w przedmowie o. H. Langkammer.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

Mszal z czytaniem opracował ks. dr Tadeusz Loska SI, Katowice 1987, Księgarnia św. Jacka.

Z wielkim uznaniem i wielką wdzięcznością dla Autora, jak i dla Wydawnictwa, bierzemy do ręki pierwszy wydany w języku polskim po reformie soborowej *Mszal z czytaniem* przede wszystkim na wszystkie niedziele roku liturgicznego A, B i C, jak również z odnośnikami dotyczącymi czytań na dni powszednie na wszystkie okresy roku kościelnego. Jest to dzieło olbrzymiej wagi i jak zaznaczył w swoim Słowie wstępnym Jan Paweł II, ma ono „pomagać Ludowi Bożemu w Polsce zbliżyć się do stołu Słowa Bożego i Najświętszej Ofiary Eucharystycznej, która jest „źródłem i szczytem całego życia chrześcijańskiego”.

Czy potrzebny jest taki mszal z czytaniem? Przecież słyszymy te czytania uczestnicząc w każdej niedzielnej Mszy św.? Na pierwszy rzut oka wydaje się, że nie. A jednak w rzeczywistości jest inaczej. Mszal ten przede wszystkim pomaga do pełnego uczestnictwa we Mszy św. i wprowadza w całe bogactwo czytanych i słyszanych tekstów Biblii. Uczestnik we Mszy św. czasem słyszy, a czasem (częściej) nie słyszy czytań mszalnych z różnych powodów. Mając przed sobą Mszal ma możliwość śledzić tekst czytany przez celebransa czy lektorów i głębiej zastanawiać się nad jego znaczeniem i sensem. Ma też możliwość, co jest nie mniej ważne, w ciągu tygodnia wracać myślą do niedzielnych czytań z minionego tygodnia, na nowo je przeżywać, a nawet codziennie czynić z nich przedmiot swoich rozmyślań. W ten sposób żyje on na co dzień Biblią i nie tylko zewnątrz, ale także i wewnątrz uczestniczy w liturgii mszalnej tygodnia.

Z doświadczeń przedwojennych wiemy jak wielką rolę odgrywały u nas wydawane wtedy najczęściej łacińsko-polskie mszalniki, że wspomnę tu tylko mszalik znakomitego naszego liturgisty ks. Michała Kordela, lub wydany już po wojnie w 1947 roku Mszal ks. Rudolfa Tomanka. Wszystko to było przysłówiową „kroplą w morzu” i nie zaspakajało potrzeb nawet najbardziej wtajemniczonych grupy ludzi. Mszalniki te posługiwały się najczęściej własnymi tłumaczeniami zarówno liturgicznych jak i biblijnych tekstów i nie miały charakteru oficjalnego.

Wielką zaletą ocenianego obecnie Mszału jest to, że przekazuje on nam teksty biblijne oficjalnie zatwierdzone przez Konferencję Episkopatu Polski i zsynchronizowane zarówno z oficjalnie czytanim lekcjonarzem, jak również podaje teksty liturgiczne zawarte w najnowszym Mszale wydanym w języku polskim. Słuszna jest zatem uwaga ks. T. Loski, że „niższy mszał łączy w sobie dwie księgi liturgiczne: mszał i lekcjonarz” (s. 9). Jest zatem bardzo pożytecznym dziełem.

Inną jego zaletą, żeby nie powiedzieć nowością, są tzw. *Wprowadzenie* i *Wstępy* poprzedzające poszczególne czytania i teksty liturgiczne. *Wprowadzenie* (ss. 11—30) zawiera zwięzły teologiczny wykład, co to jest Msza św., jej powiązanie z Ostatnią Wieczerzą oraz wyakcentowanie dwóch zasadniczych części Mszy św.: liturgii słowa i liturgii eucharystycznej. Autor *Wprowadzenia* akcentuje fakt, że Msza św. jest świętym zgromadzeniem, bardzo słusznie wiąże ją niemal integralnie z Ostatnią Wieczerzą. Bardzo słuszna jest jego uwaga, że „co do istoty Msza św. niczym się nie różni od Ostatniej Wieczerzy, bowiem powtarza w niej kapłan to wszystko, co uczynił Jezus w Wieczerniku w kręgu swoich uczniów” (s. 13). Wydaje się, że zwrócenie uwagi na to, co Jezus uczynił w Wieczerniku, kiedy ustanowił Najśw. Ofiarę Mszy św., jest bardzo ważne, ponieważ wprowadza nas w atmosferę miłości, przyjaźni oraz pełnego zjednoczenia z Chrystusem. Patrząc na Mszę św. przez pryzmat Wieczernika, czujemy się w sposób szczególny zjednoczeni z Chrystusem i utwierdzamy się w przekonaniu, że właśnie podczas tej Najśw. Ofiary Chrystus jest rzeczywistością, realnie i substancjalnie obecny z nami, napełnia nas swoją miłością i niczego nie pragnie jak tylko tego, byśmy tą miłością napełnieni żyli z Nim i między sobą zjednoczeni, jak jedna wielka kochająca się rodzina. Innymi słowy Msza św. przeżywana w kontekście Ostatniej Wieczerzy staje się dla nas prawdziwie zbawczym wydarzeniem, jak twierdzi KI nr 47 jest „sakramentem miłosierdzia, znakiem jedności, węzłem miłości, ucztą paschalną — w której pożywamy Chrystusa, w której dusza napełnia się łaską i otrzymuje zadatek przyszłej chwały”. Zwrócenie na to uwagi każe nam przeżywać Mszę św. nie jako obowiązek, który musimy spełnić, ale jako prawdziwe misterium, które trzeba ukochać i żyć na co dzień jego treścią.

Wstępy umieszczone na początku każdego formularza liturgicznego Mszy św., jak również wprowadzenia do czytań mszalnych, są także bardzo godne uwagi. Przede wszystkim wprowadzają nas one nie tylko w atmosferę danego okresu liturgicznego roku, ale przygotowują do lepszego zrozumienia biblijnych tekstów. Po prostu niejako zmuszają nas do skupienia i lepszego zrozumienia tego co będzie czytane. Wydaje mi się, że dzięki nim wytwarza się u słuchaczy atmosfera skupienia i jakiejś religijnej powagi. Wszystko to wzmacnia naszą wiarę i pozwala na prawdziwe modlitewne skupienie. Można powiedzieć, że na tak przygotowanej i przemodlonej Mszy św. można się czuć tak, jak czuli się Apostołowie ze swoim Mistrzem w Wieczerniku.

Reasumując powyższe uwagi należy powiedzieć, że omawiany Mszał z *czytaniami* w zasadzie nie posiada żadnych braków. Zdziwiają wydrukowane w nim formularze Mszy św. własnych o wielu świętych (np. św. Józefa, Kazimierza, Maksymiliana Kolbego, Stanisława Kostki, Jadwigi Śląskiej itd.), formularze wspólne o świętych, msze wotywnne, msze za zmarłych itd., słowem jest w tym Mszale wszystko, co gorliwy uczestnik Mszy św. pragnie znaleźć dla siebie. Należy tylko Autorowi życzyć wielu jeszcze następnych udanych i odpowiadających zapotrzebowaniu wiernych wydań tego tak bardzo udanego Mszału z *czytaniami*.